

2. Bondarenko N. V. Kontsepsiya shkil'noyi movnoyi osvity natsional'nykh spil'not v Ukrayini [The concept of school language education of national communities in Ukraine]. Pedagogika i psikhologiya. 1995. № 5. S. 12–18.
3. Desheryev YU. D., Protchenko Y. F. Osnovnye aspekty yssledovaniya dvuyazychyia y mnohoyazychyia [The main aspects of the study of bilingualism and multilingualism]. Problemy dvuyazychyia y mnohoyazychyia. 1976. S. 23–43.
4. Kocherhan M. P. Zahal'ne movoznavstvo [General Linguistics]: navch. posib. Kyiv: Akademiya. 2010. 464 s.
5. Kuts' O. M., Zablots'kyy V. V. Movna polityka v Ukrayini [Language policy in Ukraine]: analiz ta vprovadzhennya: monohrafiya. Kharkiv: KHNU imeni V. N. Karazina. 2007. 300 s.
6. Lotfi H. S. Bilinhvizm v Ukrayini, yoho sotsiolinhvistychni ta pravovi peredumovy [Bilingualism in Ukraine, its sociolinguistic and legal preconditions]. L'vivs'kyy filolohichnyy chasopys. 2018. № 3. S. 155–158.
7. Masenko L. T. Mova i polityka [Language and politics]. URL: http://slovoua.com/masenko_mova_politika.
8. Khanazarov K. KH. Reshenye natsyonal'no-yazykovoy problemy v SSSR [Solving the national language problem in the USSR]. 2-e yzd., dop. M.: Polytyzdat. 1982. 224 s.
9. Shcherba L. V. O ponyatyy smesheniya yazykov [On the concept of mixing languages.]. Yazykovaya sistema y rechevaya deyatel'nost'. 1974. S. 60–74.
10. Francis Goullier. Intergovernmental Language Policy Forum The right of learners to quality and equity in education – The role of linguistic and intercultural competences [Intergovernmental Language Policy Forum The right of learners to quality and equity in education – The role of li]. Geneva, Switzerland, 2–4 November. 2010.
11. Ofitsiyny sayt Rady Yevropy [Official site of the Council of Europe]. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/>
12. Ofitsiyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny; Zakon «Pro osvitu» vid 5 veresnya 2017 roku [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine; Law "On Education" of September 5, 2017]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
13. Ofitsiyny sayt Departamentu osvity i nauky Zakarpat-s'koyi oblasnoyi derzhavnoyi administratsiyi [Official site of the Department of Education and Science of the Transcarpathian Regional State Administration]. URL: <https://deponms.carpathia.gov.ua/>

УДК 378.008

DOI 10.31652/2415-7872-2022-69-31-38

ОЛЬГА ОСЕРЕДЧУК

orcid.org/0000-0002-3192-3129

Oseredchuk.ola@gmail.com

кандидат історичних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, керівник Центру маркетингу та розвитку, Львівський національний університет імені Івана Франка, експерт Українського культурного фонду, голова GER 02 Культура і мистецтво НАЗЯВО вул. Університетська, 1, Львів

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПАРТНЕРСТВА ВИКЛАДАЧІВ І СТУДЕНТІВ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ЯКІСНОГО МОНІТОРИНГУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті визначено умови, при яких освітнє середовище у вищій школі здійснює соціалізуючий, виховний й освітній вплив на розвиток студентів, що можливо тільки при правильному моніторинговому підході до оцінки своєї діяльності. Розкрито успішні стратегії, зокрема, стратегію співробітництва й компромісу. Виокремлено головні вміння, якими має володіти викладач у забезпеченні організації партнерства при здійсненні моніторингу вищої освіти. Показано переваги навчального діалогу студента зі студентом, викладача зі студентом; групових форм роботи; технології проектування при освітній діяльності загалом і моніторинговій діяльності, зокрема. Проаналізовано дослідницькі, творчі, інформаційні, розважальні, ігрові, практично-орієнтовані проекти, що спрямовують на здійснення якісного освітнього процесу й моніторингу вищої освіти, де необхідним є забезпечення організації партнерства викладачів і студентів.

Ключові слова: організація партнерства, моніторинг якості вищої освіти, навчальний діалог, групові форми роботи, технології проектування, проекти, освітній процес.

OLGA OSEREDCHUK

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of General Pedagogy and Higher School Pedagogy, Head of the Center for Marketing and Development, Ivan Franko National University of Lviv, Expert of the Ukrainian Cultural Foundation, Chairman of GER 02 Culture and Art NAQA street University, 1, Lviv

ENSURING THE ORGANIZATION A PARTNERSHIP OF TEACHERS AND STUDENTS FOR THE IMPLEMENTATION OF HIGHER EDUCATION QUALITY MONITORING

Monitoring the quality of professional training of future specialists in the Free Economic Zone on the basis of a partnership of teachers and students should be built for the needs of the educational institution, in particular, improving the quality of its activities. The conditions under which the educational environment in higher education has a socializing, educational and educational impact on student development, which is possible only with the right monitoring approach to assessing their activities and then contributes to the mastery of social, professional, personal experience. Describes the provision of external conditions of the educational process, favorable for subject-subject, partnership between teachers and students and the organization of an acceptable socio-psychological atmosphere, effective for educational and monitoring activities of students, which is a necessary factor for quality monitoring of higher education. The main skills that a teacher should have in ensuring the organization of partnership in the monitoring of higher education are noted: the ability to arouse the interest of each student and promote its development; the ability to reveal the creativity of the individual, creating partnership conditions for students that arouse their interest; ability to understand and explain the opinions of students that accompany their creative learning and creative activities. At the same time, we see the main task of the teacher in helping to form the unformed abilities of the student. The advantages of educational dialogue between student and student, teacher with student (in which there is cooperation of students in pairs, and then in large groups, which is based on a partnership of teachers and students where the student acts as a subject); group forms of work (in which the teacher and students jointly conduct research work, discover patterns, while providing a partnership approach); design technologies in educational activities, in general and monitoring activities, in particular (during the application of which students are prepared for direct partnership, the ability to assess their knowledge and be open to society).

Research, creative, informational, entertaining, game, practice-oriented projects aimed at the implementation of quality educational process and monitoring of higher education, where it is necessary to ensure the organization of a partnership of teachers and students.

Key words: *partnership organization, quality monitoring of higher education, educational dialogue, group forms of work, design technologies, projects, educational process.*

Забезпечення якості вищої освіти є вимогою сучасності, ключовим принципом Болонської декларації та незаперечним пріоритетом для академічної спільноти і державної освітньої політики країн Європи та інших розвинених країн світу. На жаль, Україна не є лідером у сфері забезпечення якості вищої освіти, у країні спостерігаються прояви академічної недобросовісності, надання неякісних освітніх послуг деякими закладами освіти, відсутність взаємодії та довіри між стейкхолдерами тощо. Забезпечення організації партнерства викладачів і студентів при здійсненні моніторингу вищої освіти виокремлено нами як необхідну умову моніторингу якості вищої освіти.

Метою статті є розкриття сутності виокремленої нами умови моніторингу якості вищої освіти – забезпечення організації партнерства викладачів і студентів при здійсненні моніторингу вищої освіти.

У межах напряму, що досліджується запропоновано праці робіт науковців, які зосередили увагу на актуальних питаннях моніторингу якості вищої освіти (О. Андрюшина, І. Анненкова, Н. Байдацька, О. Білик, В. Білокопитов, В. Вікторов, І. Гириловська, Н. Жиготька, Ю. Запорожченко, М. Кісіль, М. Кічула, В. Мурадова, Т. Олендр, О. Пермякова, Л. Петриченко, С. Садрицька, О. Цюк, І. Шимків тощо).

Ми переконані, що моніторинг якості професійної підготовки майбутніх фахівців у ЗВО на основі партнерства викладачів і студентів має бути побудований для потреб навчального закладу, зокрема, підвищення якості результатів його діяльності, за умови участі колективу закладу вищої освіти.

Освітнє середовище у вищій школі здійснює соціалізуючий, виховний й освітній вплив на розвиток студентів при правильному моніторинговому підході до оцінки своєї діяльності й тоді сприяє їхньому оволодінню соціальним, професійним, особистісним досвідом за умови, якщо:

- кожний студент, залучений до освітнього процесу в закладах вищої освіти, займає активну, суб'єктну позицію для здійснення якісного моніторингу вищої освіти;

- викладач виконує функції організатора освітньої партнерської діяльності студентів, педагогічної та міжособистісної взаємодії з ними, регулює ці процеси, підтримує позитивні почуття студентів, пропонує їм вибір методики для розв'язання значущих завдань для здійснення моніторингу вищої освіти;

- учасники освітнього процесу мають рівноправні можливості для вияву власної активності, ініціативи, участі в різноманітних видах діяльності, усвідомлення власної значущості та самоцінності;

- освітня діяльність організовується як процес індивідуального міркування, мислительної діяльності студентів, самостійного творення знань, пошуку власного розуміння професійних проблем та явищ реального життя;

- у процесі навчання студенти аналізують, досліджують соціально значущі й особистісно актуальні проблеми, виконують нестандартні практичні завдання, здійснюють пошук нестандартних, невідомих рішень;

- студенти, взаємодіючи з викладачем, планують й виконують різноманітні види наукової, професійної, громадської діяльності, що відповідає особистим інтересам та є соціально значуща при здійсненні моніторингу вищої освіти;

- партнерська діяльність у закладі вищої освіти проявляється в самостійному виборі необхідної інформації студентами, розв'язанні проблеми, яка поставлена викладачем чи керівництвом закладу, засобах й способах виконання завдань, спільній моніторинговій діяльності;

- в освітньому процесі використовують різноманітні форми міжособистісної взаємодії студентів і викладацького складу, у процесі якої застосовуються різноманітні внутрішньо групові ролі, що розвивають міжособистісні контакти, виробляють індивідуальний стиль мислення й власне розуміння проблеми, приймають спільні рішення;

- процес партнерської діяльності студентів, їхньої міжособистісної взаємодії, спілкування з викладачем і при навчанні, і при моніторингу якості вищої освіти, регулюється шляхом зворотного зв'язку як обміну інформацією при отриманні результату, висвітленого при моніторингу освітньої діяльності, очікування та реальних успіхів, досягнення, невдачі, власних вражень тощо. Отже, освітнє середовище, сприятливе для суб'єктної позиції студентів, їх партнерської діяльності в освітньому процесі, їхнього розвитку як фахівців, здатних самостійно проводити моніторинг освітньої діяльності, побудований на рівноправній, суб'єктно-суб'єктній партнерській взаємодії викладачів і студентів [9].

Педагогіка партнерства визначає істинно демократичний спосіб співпраці педагога й дитини, який передбачає рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення й взаємну вимогливість [2].

I. Підгурська (2010) розділяє ознаки партнерських відносин на дві групи:

- критерії об'єктивного характеру, що включають автономність, рівність суб'єктів, свободу вибору партнера, спільні дії та інтереси;

- критерії суб'єктивного характеру, які втілюють в себе взаємну довіру, відповідальність, сприйняття партнера як рівного [7].

Уважаємо, що основною метою партнерських відносин викладачів і студентів є необхідність досягнення успіху для обох сторін й досягнення високого ступеню лояльності та прихильності при цьому, а як результат – отримання довготривалих цінностей та переваг.

В. Онішко, при партнерській взаємодії викладача і студентів, виокремлює успішні стратегії, зокрема, стратегію співробітництва, компромісу.

Стратегія співробітництва, при якій указують на сумісну діяльність суб'єктів спілкування (тут їхні цілі узгоджуються й задовольняються зусиллями обох сторін), виключає конфліктність, оскільки задоволення потреб викладача і студентів є першочерговим. При такому підході викладач не нав'язує свою думку й мету, а синтезує їх у студентів переконанням, узгодженням, зацікавленістю, захопленням. При цьому підході у студентів має з'явитися внутрішня мотивація до пропонованого викладачем завдання чи моніторингу, тоді ефективність цієї роботи зростатиме в рази.

Стратегію компромісу застосовують тоді, коли кооперація неможлива, студенти не задоволені, не хочуть виконувати запропоновані завдання, давати відповіді на питання тощо. Стратегія компромісу хоч і є менш ефективною, але все ж таки дає можливість досягнути поставленої навчальної мети.

Специфіка партнерства в освіті співзвучна з терміном «співпраця», що передбачає часткову тотожність (бути частиною) і нетотожність (брати участь). Реалізація цих дій передбачає ідентифікацію як адаптацію особистості до соціуму за допомогою засвоєння нею соціальної ролі партнера і автономність, як становлення індивідуальності з розвитком здібностей, що забезпечують успішне оволодіння різними видами діяльності й спілкування. Виходячи з цього, партнерство:

- зв'язане для особистості із самовизначенням у спільній діяльності, усвідомленням своєї самоцінності й цінності іншої;

- відноситься до інноваційних форм взаємодії, оскільки становлення партнерських відносин знаходиться в площині інноваційної освітньої діяльності стосовно до вищої освіти і його моніторингової діяльності, яку частіше виконує викладач;

- відбиває деструктивну функцію моніторингової діяльності й руйнує стереотип педагогічного мислення в сфері відносин викладач – студент. Узаємини викладача та студента спрямовані на досягнення загальних цілей на принципах рівності, добровільності, рівнозначності та доповнюваності учасників освітнього процесу;

- ставить студента в активну позицію, урахує механізми саморозвитку особистості й дозволяє реалізувати індивідуально особистісний розвиток, припускаючи широкий спектр стратегій співпраці між викладачем і студентами;

- воно передбачає поділ права вибору та відповідальності за прийняття рішень, що дозволяє студентам рівноцінно, але по різному брати участь у проектуванні, організації та здійсненні діяльності, що веде до їхнього особистісного розвитку, моніторингової діяльності [5].

Т. Равчина пропонує забезпечення зовнішніх умов освітнього процесу, сприятливих для суб'єктно-суб'єктної, партнерської взаємодії викладача і студентів та організації прийнятної соціально-психологічної атмосфери, ефективної для освітньої та моніторингової діяльності студентів, що є необхідним чинником для здійснення якісного моніторингу вищої освіти.

Забезпечення зовнішніх умов навчального процесу, сприятливих для суб'єктно-суб'єктної, партнерської взаємодії викладача і студентів. Аналізуючи просторове розміщення учасників під час освітнього процесу та моніторингу якості вищої освіти, просторові бар'єри, які ускладнюють їхню взаємодію (проксеміка), варто забезпечувати просторову рівноправну, партнерську позицію викладача і студентів. Якщо спостерігається відсутність просторових бар'єрів, які при віддаленні партнерів один від одного одночасно стають засобами їхнього захисту, то така позиція стає важливою для міжособистісної взаємодії суб'єктів, тобто пошуку взаєморозуміння, відчуття партнерства до спільноти. Для удосконалення партнерських відносин під час навчання й моніторингу освітньої діяльності має значення розміщення викладача і студентів у колі (квадраті). Такий методичний прийом дає можливість відкрито спілкуватися (бачити, слухати, звертатися до конкретної людини тощо) й відчувати себе партнером в цій системі. Особливо таке розміщення важливе для викладача, якому буде простіше шляхом візуального контакту подати відчуття партнерства кожній людині, показати їй, що вона не віддалена від інших, а може бути спостерігачем за розвитком думки, за емоційними станами партнерів, їхнім виконанням запропонованих завдань; вносити зміни в організацію чи освітнього, чи моніторингового процесу.

Організація прийнятної соціально-психологічної атмосфери, ефективної для освітньої та моніторингової діяльності студентів. Термін «соціально-психологічна атмосфера» використовують з поняттями «психологічний клімат», «морально-психологічний клімат». Він позначає якісний бік партнерських стосунків, який проявляється у сукупності психологічних умов, сприятливих або не сприятливих для якісної освітньої діяльності викладача і студентів. Такий підхід сприяє створенню атмосфери, що позитивно впливає на кожну особистість, створює якісну партнерську позицію викладача і студентів, відкриває шлях до їх міжособистісної взаємодії, а цей процес – дає можливість, власне, розвитку демократичних взаємин у закладі вищої освіти.

З метою забезпечення організації партнерства викладачів і студентів, їхньої педагогічної взаємодії для організації освітнього процесу й здійснення якісного моніторингу вищої освіти, кожен момент повинен слугувати вияву поваги, довіри до кожної особистості, толерантності до її думок.

Ці позиції надають можливість стати реаліями за умови:

- партнерської взаємодії й врахування думки кожного учасника освітнього процесу; особливості його культури, навіть, якщо його відповіді, поведінка, результати не відповідають очікуванням викладача, а його світобачення відрізняється від поглядів і ціннісних оцінок інших;
- розвитку й вияву позитивної установки стосовно кожного, позбавлення упереджень у міжособистісних стосунках;
- прийняття кожного студента таким, яким він є;
- виокремлення партнерських цінностей особистості, зосередження уваги на його успіхах і позитивних сторонах при моніторингу якості освіти;
- виявлення емпатії та чинників поведінки особистості й прагнення їх подолати, підтримання позитивного самопочуття за допомогою партнерства;
- виокремлення навіть незначних досягнень студентів й надання їм позитивної оцінки, втілення віри у подальші успіхи;
- використання вербальних і невербальних засобів для вияву ставлення до студента як особистості;
- відсутності критики, засудження особистості, натомість аналіз оцінки поведінки студента з огляду на перспективи його майбутньої професійної діяльності засобами організації партнерства викладачів і студентів для здійснення якісного моніторингу вищої освіти.

Ініціатором розвитку довіри, партнерства, толерантності до кожного є викладач. Його поведінка на засадах організації партнерства для здійснення якісного моніторингу вищої освіти, зазначених ідей зумовлює позитивний емоційний відгук багатьох студентів, особливо тих, у кого рівень розвитку соціальних якостей, культури сприятливий до таких педагогічних впливів. Завдяки цьому, поступово виникає мікросередовище, яке навіює і стимулює інших студентів до такої поведінки і за такими принципами [9]. У зв'язку з цим, виникає необхідність введення нової форми педагогічної діяльності в системі моніторингу якості освіти в умовах суб'єкт-суб'єктних зв'язків між педагогом і студентами – забезпечення організації партнерства викладачів і студентів для здійснення якісного моніторингу вищої освіти.

Для підтвердження переваг *партнерської суб'єкт-суб'єктної системи відносин* К. Роджерс вживає таке поняття, як «учитель-фасилітатор», (що означає «учитель – полегшувач») у так званій моделі PCA (person centered approach – зосередження на особі) [11]. Її виводять з основних дев'яти умов (положень):

- викладач (фасилітатор, що означає «полегшувач») має повагу до себе й до інших студентів, які, як і він, можуть вільно висловлювати свої думки, вчитися для себе;
- викладач розділяє з іншими відповідальність за освітній процес і якість освітньої діяльності, яку визначає моніторинговою діяльністю;
- викладач пропонує якісні наукові знання за допомогою навчальних матеріалів, користуючись власними знаннями, досвідом, а також книгами, першоджерелами;
- студент будує та розвиває власну програму освіти самостійно чи спільно з іншими, обирає напрями власного навчання з повним усвідомленням відповідальності за наслідки такого вибору;
- у студентській групі поступово створюється клімат партнерської взаємодії й врахування думки кожного учасника освітнього процесу, що полегшує навчання (на початку цим процесом керує викладач, пізніше студенти самі створюють його для себе);
- зміст навчання відходить на другий план й освіта і моніторинг освіти, все направлено на утримання сталого освітнього процесу. Результати навчання вимірюються, за допомогою моніторингу якості освіти, і говорять про те, наскільки студент зробив помітний крок у навчанні.
- самодисципліна замінює зовнішню дисципліну;
- студент сам оцінює рівень знань (самомоніторинг), збирає інформацію від інших членів групи та викладача;
- у такому сприятливому кліматі забезпечення організації партнерства викладачів і студентів для здійснення якісного моніторингу вищої освіти, навчання має тенденцію до поглиблення, швидкого просування і глибшого зв'язку з життям та поведінкою студента, ніж при традиційному навчанні.

Викладачем у системі партнерського навчання і його оцінювання може стати не кожен, а лише той, хто достатньо довіряє собі та іншим, які так само хочуть і можуть навчатися для себе, спираючись на власний досвід. Усе це пов'язане з потребою відповідної підготовки викладачів.

Головними вміннями, якими має володіти викладач у системі такої освіти, науковці вважають:

- уміння викликати зацікавлення кожного студента і сприяти його розвитку;
- уміння виявити творчість особистості, створюючи студентам партнерські умови, які збуджують їхню цікавість;
- уміння зрозуміти та пояснити думки студентів, що супроводжують їхнє творче навчання та творчу діяльність. При цьому, головне завдання викладача вбачаємо у допомозі сформувати несформовані здібності студента. Знання і моніторинг знань у цій системі є не самоціллю, а засобом для студента, який займає позицію особистості, яка не просто відвідує заклад вищої освіти і старанно навчається, самовдосконалюється й оцінює свою освітню діяльність.

Наявність кожного індивідуума, його навчальної діяльності означає необхідність обов'язково враховувати індивідуальний характер моніторингу. Ігнорування викладачем індивідуальних особливостей особистості студента або їхнє незнання може призвести до відсутності взаєморозуміння. Тому В. Симонов рекомендує зосередити увагу на вивченні індивідуальних особливостей студента. До них можна віднести темперамент, рівень пізнавальних інтересів, тип мислення і пам'яті, вольові якості особистості та інше; на врахуванні індивідуальних особливостей студентів під час вибору форм і методів контролю, під час визначення характеру методичних рекомендацій, які надають за підсумками контролю; на органічному взаємозв'язку результатів праці студентів від його особистісних якостей і можливостей їх коректування у процесі здійснення контролю [10].

Для здійснення якісного моніторингу вищої освіти необхідним є забезпечення організації партнерства викладачів і студентів. Так, при проведенні нами моніторингу якості вищої освіти для студентів були сформовані завдання, які вони могли розв'язати завдяки спілкуванню з викладачем або іншими студентами. Ми спостерігали, що через навчальний діалог студента зі студентом, викладача зі студентом виникає співробітництво студентів у парах, а потім у більших групах, яке будується на основі партнерства викладачів і студентів. При цьому, студент виступає як суб'єкт, а не як об'єкт навчання.

При нашому дослідженні, ми надавали перевагу груповим формам роботи. Викладач і студенти спільно проводили дослідницьку роботу, відкривали закономірності, забезпечуючи при цьому партнерській підхід. Викладач виконував роль рівноправного учасника навчальної праці, ділового партнера. Його діяльність, яка є формою управлінської діяльності, вирішувала таке завдання: забезпечення організації партнерства зі студентами для здійснення якісного моніторингу вищої освіти, що є необхідним для якісної освіти.

Використовуючи моніторинг в освітньому процесі, необхідним для викладача є:

- установа зворотнього зв'язку, організованого на партнерстві викладачів і студентів, коли відбувається перехід від більш простого рівня засвоєння навчального матеріалу до більш складного;
- довіра студентів до поточного контролю за процесом засвоєння знань;
- здійснення якісного моніторингу вищої освіти за допомогою партнерства викладачів і студентів.

При такому підході до навчання моніторинг набуває більш великого значення, оскільки:

- відбувається корекція процесу навчання з урахуванням індивідуальних потреб студентів;
- студенти навчаються адекватно оцінювати свої власні досягнення й освітню діяльність у цілому. Таким чином, організація партнерства в навчанні та моніторингу робить освітній процес більш самоорієнтованим.

Л. Мишанська велике значення приділяє технології проектування при освітній діяльності загалом і моніторинговій діяльності, зокрема. Це: підготовка студентів до безпосереднього партнерського спілкування, уміння оцінити свої знання й бути відкритими для суспільства, можливість виїзду на навчання за кордон, перспективи роботи з іноземними партнерами в будь-якій сфері діяльності тощо [3]. Ми застосовували в дослідженні технологію проектування, яка сприяє прояву талантів особистості та їхньої реалізації, виходячи з аксіоми, що не буває не обдарованих студентів, а бувають студенти – мотивовані та немотивовані.

В. Галузьяк, М. Сметанський, В. Шахов виділяють дослідницькі, творчі, інформаційні, розважальні, ігрові, практично-орієнтовані проекти, які можуть бути спрямовані на здійснення якісного освітнього процесу й моніторингу вищої освіти, при цьому необхідним є забезпечення організації партнерства викладачів і студентів.

Дослідницькі проекти створюються на основі чітко визначених завдань, добре продуманого плану. Необхідним складником є актуальність проекту для всіх учасників як освітнього процесу, так і моніторингу досягнень студентів. Значення має соціальна значущість, продуманість методів, у тому числі експериментальних і дослідних робіт, методів опрацювання результатів.

Творчі проекти спрямовані на забезпечення організації партнерства викладачів і студентів, не несуть в собі обов'язковості детально розробленої структури освітнього процесу і його моніторингу, яка представляється лише в загальних рисах і розвивається самими виконавцями, відповідно до інтересів.

Інформаційні проекти, які велике значення мають при моніторингу вищої освіти, спрямовані на збір інформації про певний об'єкт, знайомлять учасників із пропонованою інформацією, забезпечують її аналіз і узагальнення фактів, призначених для широкої аудиторії, вимагають продуману структуру та систематичний контроль під час їхнього виконання.

Розважальні, ігрові проекти спрямовані на виконання учасниками проекту певних ролей і при цьому забезпечують організацію партнерства викладачів і студентів.

Практично-орієнтовані проекти орієнтовані на практичний результат відповідно до соціальних інтересів учасників освітнього процесу, мають чітко продуману структуру, сценарій діяльності учасників із визначенням певних функцій кожного учасника в обов'язковому підсумку оформлення кінцевого продукту [6].

Під час нашого дослідження ми використовували проекти: *індивідуальні* (проект готував один студент), *парні* (виконували пари учасників) і *групові* (виконувала група студентів). Оцінювання проектів за кількістю учасників здійснювалося у формі моніторингу (впродовж усього проекту) – поточний й підсумковий моніторинг, який відбувався на різних етапах проекту і включав:

- оцінювання за протоколами засідань та звітами про стан справ;
- самооцінювання та оцінювання групи на підставі заповнення бланків та опитувальників;
- зовнішнє оцінювання, при якому увага зосереджувалася на динаміці групи, якості групової роботи, забезпечуючи організацію партнерства викладачів і студентів.

При здійсненні якісного моніторингу вищої освіти необхідним було забезпечення організації партнерства викладачів і студентів, що було досягнуто завдяки зворотному зв'язку з викладачем та однокурсниками в усній і письмовій формах на всіх етапах проектної роботи.

Підсумкове оцінювання стосувалося якості освіти і його презентації. Цей вид оцінювання охоплював три аспекти проекту [8] :

- *якість змісту освіти*, коли результат оцінюється з точки зору послідовності, оригінальності, відповідності майбутній професійній діяльності та освіти студентів, досягнення проектних цілей. У зорієнтованих на спеціальність проектах необхідними вважались відгуки викладачів спеціальних дисциплін щодо підтвердження результатів;

- *якість презентації* пропонованого освітнього об'єкта, де усні чи письмові відповіді оцінюються у зв'язку з відповідністю цілям і змісту проекту, їх чіткості, логічній послідовності та різноманітності. Значення має уміння робити презентації і активність участі саме задіяних в моніторингу респондентів в презентації і дискусії;

- *якість мовного підходу до моніторингу*.

Якість підготовки студентів до розробки проєктів оцінювали за такими напрямками (за Н Байдацькою):

- рівень володіння теоретичними знаннями, який можна виявити у процесі захисту проєкту, у процесі відповідей на запитання, під час дискусій;
- якість практичних умінь і навичок, тобто вміння застосувати інформацію на практиці [1].

Отже, при розкритті сутності виокремленої нами умови моніторингу якості вищої освіти – забезпечення організації партнерства викладачів і студентів при здійсненні моніторингу вищої освіти, з'ясовано, що моніторинг якості професійної підготовки майбутніх фахівців у ЗВО на основі партнерства викладачів і студентів має бути побудований для потреб навчального закладу, зокрема, підвищення якості результатів його діяльності.

Виокремлено умови, за яких освітнє середовище у вищій школі здійснює соціалізуючий, виховний та освітній вплив на розвиток студентів; доведено, що освітнє середовище, сприятливе для суб'єктної позиції студентів, їхньої партнерської діяльності в освітньому процесі, їхньому розвитку як фахівців, які завжди зможуть самостійно проводити моніторинг освітньої діяльності побудований на рівноправній, партнерській взаємодії; розкрито успішні стратегії, зокрема, стратегію співробітництва й компромісу; визначено головні вміння, якими має володіти викладач у забезпеченні організації партнерства при здійсненні моніторингу вищої освіти; показано переваги навчального діалогу студента зі студентом, викладача зі студентом, групових форм роботи, технологій проєктування при освітній діяльності, загалом і моніторинговій діяльності, зокрема; виокремлено дослідницькі, творчі, інформаційні, розважальні, ігрові, практично-орієнтовані проєкти, що спрямовуються на здійснення якісного освітнього процесу і моніторингу вищої освіти, де необхідним є забезпечення організації партнерства викладачів і студентів.

Література

1. Байдацька Н. М. Педагогічні умови моніторингу якості навчальних досягнень студентів у вищих навчальних закладах недержавної форми власності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Вінниця. 2007. 220 с.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич: Коло, 2006. 326 с.
3. Мишанська Л. Л., Позднякова Л. В. Упровадження шкільного моніторингу. Управління школою. №9. С. 14-21
4. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/>
5. Онішко В. Розвиток партнерських взаємин між викладачами і студентами на кафедрі ВНЗ III-IV рівня акредитації. *Витоки педагогічної майстерності*. 2014. Випуск 14. С. 193-201.
6. Педагогіка : Навчальний посібник / В. М. Галузьяк, М. І. Сметанський, В. І. Шахов. 2-е вид., випр., і доп. Вінниця: «Книга-Вега», 2003. 416 с.
7. Підгурська І. Особливості формування міжнародних партнерських відносин у сучасній світовій економіці. *Галицький економічний вісник*. №1(26). 2010. С. 5–11.
8. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок, В. О. Іваніщева, Л. Й. Клименко, Т. І. Козимирська, С. І. Кострицька, Т. І. Скрипник, Н. Ю. Тодорова, А. О. Ходцева. К.: Ленвіт, 2005. 119 с.
9. Равчина Т. Організація взаємодії студентів з освітнім середовищем у вищій школі. *Вісник Львів. ун-ту Сер. Педагогіка*. 2005. Вип. 19. Ч. 2. С. 3–16.
10. Симонов В. П. Педагогический менеджмент: БО НОУ-ХАУ в управлении педагогическими системами: Учебное пособие. 3-е изд., испр. и доп. М. : Педагогическое общество России, 1999. 430 с.
11. Сиротинко Г. О. Шляхи оновлення освіти: Науково-методичний аспект. *Інформаційно-методичний збірник*. Харків : Видав. гр. «Основа», 2003. 96 с.

References

1. Baydats'ka N. M. Pedahohichni umovy monitorynhu yakosti navchal'nykh dosyahnen' studentiv u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh nederzhavnoyi formy vlasnosti [Pedagogical conditions for monitoring the quality of student achievement in higher educational institutions of non-state ownership]. 13.00.04 – teoriya ta metodyka profesiynoyi osvity. Dysertatsiya na zdobuttya naukovoho stupenya kandydata pedahohichnykh nauk. Vinnytsya. 2007. 220 s.
2. Vyshnevs'kyi O. Teoretychni osnovy suchasnoyi ukrayins'koyi pedahohiky: posibnyk dlya studentiv vyshchyykh navchal'nykh zakladiv [Theoretical foundations of modern Ukrainian pedagogy: a guide for students of higher educational institutions]. Drohobych : Kolo, 2006. 326 s.
3. Myshans'ka L.L., Pozdnyakova L.V. Vprovadzhennya shkil'noho monitorynhu [Introduction of school monitoring. School management]. *Upravlinnya shkoloyu*. №9. S. 14-21
4. Natsional'ne ahent-stvo iz zabezpechennya yakosti vyshchoyi osvity [National Agency for Quality Assurance in Higher Education]. [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://naqa.gov.ua/>
5. Onipko V. Rozvytok partners'kykh vzayemyn mizh vykladachamy i studentamy na kafedri VNZ III-IV rivnya akredytatsiyi [Development of partnership relations between teachers and students at the department of

- universities of III-IV level of accreditation]. *Vytoky pedahohichnoyi maysternosti*. 2014. Vypusk 14. S. 193-201
6. Pedahohika [Pedagogy]: Navchal'nyy posibnyk / V.M. Haluzyak, M.I. Smetans'kyu, V.I. Shakhov. 2-e vyd., vypr., i dop. Vinnytsya: "Knyha-Veha", 2003. 416 s.
  7. Pidhurs'ka I., Osoblyvosti formuvannya mizhnarodnykh partners'kykh vidnosyn u suchasniy svitoviy ekonomitsi [Features of the formation of international partnerships in the modern world economy]. *Halyts'kyu ekonomichnyy visnyk*. № 1(26). 2010. S. 5-11
  8. Prohrama z anhliys'koyi movy dlya profesiynoho spilkuvannya [English language program for professional communication]. Kolektyv avtoriv: H.YE. Bakayeva, O.A. Borysenko, I.I. Zuyenok, V.O. Ivanishcheva, L.Y. Klymenko, T.I. Kozymyrs'ka, S.I. Kostryts'ka, T.I. Skrypnyk, N.YU. Todorova, A.O. Khodtseva. K.: Lenvit, 2005. 119 s.
  9. Ravchyna T. Orhanizatsiya vzyayemodiyi studentiv z osvithnim seredovyschem u vyshchiiy shkoli [Organization of interaction of students with the educational environment in higher education]. *Visnyk Lviv. un-tu Cer. Pedahohika*. 2005. Vyp. 19. CH. 2. S. 3-16.
  10. Symonov V.P. Pedahohycheskyy menedzhment: BO NOU-KHAU v upravlennyy pedahohycheskymy systemamy [Pedagogical management]: Uchebnoe posobie. 3-e yzd., yspr. y dop. M.: Pedahohycheskoe obshchestvo Rossyy, 1999. 430 s.
  11. Syrotynko H.O. Shlyakhy onovlennya osvity: Naukovo-metodychnyy aspekt [Ways to renew education: Scientific and methodological aspect]. *Informatsiyno-metodychnyy zbirnyk*. KH.: Vydav. hr. «Osnova», 2003. 96 s.

УДК 378.147

DOI 10.31652/2415-7872-2022-69-38-44

ІРИНА ХОМ'ЮК

orcid.org/0000-0002-2516-2968

vikiraih@gmail.com

доктор педагогічних наук, професор
Вінницький національний технічний університет
вул. Хмельницьке шосе, 95, м. Вінниця

СВІТЛАНА КИРИЛАЦУК

orcid.org/0000-0002-8972-3541

ksa@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький національний технічний університет
вул. Хмельницьке шосе, 95, м. Вінниця

ВІКТОР ХОМ'ЮК

orcid.org/0000-0003-1704-570X

vikiravvh@gmail.com

кандидат технічних наук, доцент
Вінницький національний технічний університет
вул. Хмельницьке шосе, 95, м. Вінниця

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ У ТЕХНІЧНИХ ЗВО

У статті розкрито зміст інформаційно-комунікаційних технологій, які більшість ЗВО для забезпечення належної якості вищої освіти почали активно використовувати в освітньому процесі. Для вивчення проблеми реалізації ІКТ в освітньому процесі проаналізовано дефінітивну основу дослідження. Визначено структурні елементи ІКТ, завдання яких виконувати певні функції освітнього процесу. Виокремлено знання та вміння, якими мають володіти викладачі щодо організації роботи в телекомунікаційному середовищі. Презентовано систему JetIQ, яка є власною локальною мережею ВНТУ, що забезпечує доступ до всіх ресурсів закладу, а також до глобальної мережі, і в свою чергу, є однією із найважливіших передумов впровадження ІКТ в освітній процес. Наведено результати анкетування студентів Вінницького національного технічного університету факультету інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії щодо виявлення мотивів застосування ІКТ в освітньому процесі (на прикладі вивчення вищої математики).

Ключові слова: вища математика, дистанційне навчання, змішане навчання, інформаційно-комунікаційні технології, мотивація, освітній процес.